

Monumentnummer*: 511184

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status **rijksmonument**
Inschrijving register* **19 september 2005**
Kadaster deel/nr **82863/198**

*Woonplaats**
Terborg

*Gemeente**
Oude IJsselstreek

*Provincie**
Gelderland

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Wisch	F			3075
Wisch	F			3974
Wisch	F			4388
Wisch	F			4404
Wisch	F			4405
Wisch	F			4415
Wisch	F			3918
Wisch	F			1696
Wisch	F			1695
Wisch	F			1506
Wisch	F			759
Wisch	F			3669
Wisch	F			1692
Wisch	F			73
Wisch	F			3079
Wisch	F			1101
Wisch	F			1691
Wisch	F			3081
Wisch	F			3082
Wisch	F			67

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Wisch	F			3972
Wisch	F			72
Wisch	F			3083
Wisch	F			3080
Wisch	F			71
Wisch	F			3078
Wisch	F			1102
Wisch	F			3074
Wisch	F			1100
Wisch	F			3664
Wisch	F			64
Wisch	F			1697
Wisch	F			68
Wisch	F			65
Wisch	F			3919
Wisch	F			3973

*Omschrijving***

Omschrijving

HISTORISCHE TUIN- EN PARKAANLEG. De thans bestaande historische tuin- en parkaanleg in een late landschapsstijl rondom Huis Wisch, is aan het einde van de 19de eeuw ontstaan. De tuin- en parkaanleg wordt in het zuidwesten begrensd door de 18de-eeuwse IJsseldijk en grenst in het noorden aan het stadje Terborg waarmee het een historische relatie heeft. In het oosten vormt de boszoom de grens. De oprijlaan vanuit de stad Terborg naar de buitenplaats, de Laan van Wisch, die al op een kaart uit 1661 wordt weergegeven liep in deze tijd evenals tegenwoordig, parallel aan de hoofdstraat van het stadje Terborg. Ook de korte dwarslaan gelegen ten noorden van het huis Wisch bestond in deze tijd. In de 17de eeuw bestond de aanleg uit boomgaarden ('bomgart') en nutstuinen ('garden') die door een gracht werden omgeven. Op een tekening van Jan de Beijer uit 1743 wordt de thans nog bestaande waterallee ten zuiden van het huis, weergegeven. Ten zuiden van het huis staat een zwarte walnoot die uit 1750 stamt. Aan het einde van de 19de eeuw, omstreeks 1879, werd de aanleg rondom het huis Wisch verlandschappelijk en kreeg de aanleg het thans nog bestaande karakter. Ten westen van het huis werd een slingerivier gegraven en de tuin ten zuiden van het huis werd voorzien van gazons en borders, het bosrijke gebied tot de IJsseldijk werd voorzien van slingerpaden. Ten noorden van het huis werd rond een ovaal gazon een oprijlaan aangelegd en er werden een aantal ronde borders ingeplant. Het open weidegebied oost- en zuidwaarts gelegen van het huis en de Laan van Wisch werd, iets later dan het terrein direct rondom het huis, met boomgroepen en solitair ingeplant zodat enkele zichtassen ontstonden en het gebied visueel bij Huis Wisch getrokken werd. De randen van de zichtassen bestaan uit brede houtwallen met enigszins glooiende zomen. De IJsseldijk werd voorzien van een wandeling en aan weerszijden beplant met beuken en eiken. De noordoostzijde wordt vanaf deze tijd door de Paasberg begrensd. In het zuidoosten van de aanleg werd omstreeks 1830 een

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

eendenkooi aangelegd, die in 1995 werd hersteld. Ten oosten van het huis ligt de moestuin die deels omringd wordt door een laat 19de-eeuwse moestuinmuur waartegen een kas (zie hiervoor onderdeel 3) en waarin twee koude bakken uit dezelfde periode liggen (zie hiervoor onderdeel 5).

Waardering

HISTORISCHE TUIN- EN PARKAANLEG behorend tot de historische buitenplaats Wisch is van algemeen belang:

- als gaaf bewaard voorbeeld van een parkaanleg in landschapstijl uit het vierde kwart van de 19de eeuw, gesitueerd binnen een structuur (opgebouwd uit onder meer lanen, waterlopen en een dijk) die tussen het einde van de 17de eeuw en de eerste decennia van de 19de eeuw is ontstaan;
- wegens het belang voor de geschiedenis van de tuin- en landschapsarchitectuur;
- wegens de functioneel-ruimtelijke relatie met de onderdelen van de buitenplaats.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Historische aanleg

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument